

Список використаних джерел

1. Печерський районний суд міста Києва, 22 лютого 2023 року, 757/6644/23-к (Україна). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109141991>.

2. У Харкові слідчі повідомили про підозру косметологу, яка з необережності вбила свою пацієнтку. Головне управління Національної поліції в Харківській області. URL: <https://hk.npu.gov.ua/news/u-kharkovi-slidchi-povidomyly-pro-pidozru-kosmetolohu-iaka-z-neoberezhnosti-vbyla-svoiu-patsiiientku>.

Степанова Ганна Миколаївна,
професор кафедри кримінальної юстиції
ННПП Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ДИСТАНЦІЙНОГО ДОПИТУ В ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ

Після завершення бойових дій Україна може зіштовхнутися з низкою специфічних проблем у сфері кримінального провадження [1]. Інфраструктурні руйнування, обмежений доступ до судових та правоохоронних установ у прифронтових територіях, значні людські втрати й масові переселення населення ускладнюють традиційні моделі розслідування кримінальних правопорушень. Водночас відновлення громадського порядку та встановлення правопорядку стають ключовими завданнями держави, для успішного виконання яких особливо важливо мінімізувати часові та ресурсні затрати на слідчі (розшукові) дії та одночасно забезпечити високий рівень захисту прав потерпілих і обвинувачених.

За цих умов суттєво зростає роль цифрових інформаційно-комунікаційних технологій. Відеоконференції, електронні системи документообігу, автоматизовані платформи для збереження й обробки доказів дозволяють організувати досудове розслідування без необхідності фізичної присутності учасників процесу в одному приміщенні. Це не лише пришвидшує отримання свідчень і проведення експертиз, а й створює додаткові гарантії безпеки для свідків, потерпілих та

працівників слідчих органів, які часто змушені працювати в умовах підвищеної загрози [3].

Втім, перехід до дистанційних слідчих методів потребує не лише технічного оснащення, але й чіткої правової регламентації. Необхідно внести зміни до Кримінального процесуального кодексу України та профільних підзаконних актів, що визначають порядок проведення допитів із використанням засобів відеозв'язку, вимоги до автентифікації учасників, процедури протоколювання та забезпечення цілісності електронних записів. Лише комплексний підхід, який поєднає нормативні новації з розвитком кібербезпеки та підвищенням кваліфікації слідчих, дозволить зробити дистанційний допит повноцінним елементом кримінального провадження.

Упровадження цифрових технологій та дистанційних методів допиту в досудовому розслідуванні після завершення бойових дій є важливим кроком для відновлення ефективності української системи кримінального правосуддя.

По-перше, застосування сучасних інформаційно-комунікаційних платформ дозволяє зменшити часові затрати на організацію слідчих дій, зокрема на логістику та перевезення учасників процесу, що особливо критично у регіонах із пошкодженою інфраструктурою. Швидкість обміну інформацією та доступ до електронних томів справи сприяють своєчасному збору доказів та ухваленню процесуальних рішень, знижуючи ризик спливу строків досудового розслідування.

По-друге, дистанційний допит створює додаткові гарантії безпеки для свідків, потерпілих та слідчих. У ситуаціях, коли перебування в офіційних установах може бути небезпечним через залишкові руйнування, онлайн-формат дозволяє мінімізувати фізичну загрозу та психологічний тиск на учасників. Використання відеоконференц-систем із шифруванням та автентифікацією через кваліфікований електронний підпис забезпечує достовірність і цілісність отриманих показань.

По-третє, цифровізація досудового процесу вимагає ретельного врегулювання з правової та технічної точок зору. Законодавчі зміни до КПК України і профільних актів мають чітко регламентувати порядок проведення дистанційних слідчих дій, включаючи питання ідентифікації, протоколювання та зберігання електронних записів. Важливим елементом є встановлення єдиних стандартів кібербезпеки та навчальних

програм для слідчих, які гарантуватимуть належний рівень підготовки персоналу та мінімізують ризики витоку даних.

Нарешті, модульний підхід до впровадження – від пілотних проєктів у кількох областях до масштабування на всю країну – дозволить врахувати регіональні особливості й забезпечити поступове підвищення якості роботи. Постійний моніторинг ефективності (опитування учасників процесу, внутрішній аудит) і зворотний зв'язок допоможуть вчасно коригувати процедури та технологічну інфраструктуру.

Також ефективне впровадження цифрових технологій і дистанційного допиту в післявоєнний період неможливе без скоординованої міжвідомчої та міжнародної співпраці, адже лише спільна робота ІТ-підрозділів Генеральної прокуратури, Мін'юсту, Держспецзв'язку, НАБУ, ДБР і Національної поліції дозволяє розробляти та підтримувати єдині технічні стандарти (шифрування, багатофакторну автентифікацію, формат відеокодеків) й оперативно виявляти «вузькі місця» через регулярні наради та спільні тренінги з кібербезпеки і моделювання різних інцидентів (наприклад, обрив зв'язку чи спроби втручання).

Усередині країни це реалізується через Міжвідомчу раду з цифровізації кримінального процесу та створення внутрішніх порталів для фіксації статистики дистанційних допитів і технічних збоїв, що дає змогу швидко коригувати алгоритми й надсилати оперативні рекомендації. Водночас міжнародна співпраця з Радою Європи, ООН, ОБСЄ, НАТО й UNODC відкриває доступ до передових практик і стандартів, технічної допомоги й грантових програм (Instrument contributing to Stability and Peace, Technical Assistance and Information Exchange), а також сприяє участі українських експертів у глобальних конференціях і проєктах із блокчейн-верифікації доказів.

Крім того, координація з Інтерполом і Європолом у рамках Joint Investigation Teams забезпечує опитування свідків за кордоном, а інтеграція національних систем ЕРДР і «іКейс» із європейськими реєстрами дозволяє безпечно обмінюватися даними в режимі machine-to-machine [6].

Така комплексна взаємодія значно підвищує оперативність розслідувань, надійність електронних доказів, розширює експертний потенціал українських слідчих і зміцнює

довіру як громадськості, так і зарубіжних партнерів до української системи кримінального правосуддя [5].

Таким чином, комплексна стратегія, яка поєднує законодавчі ініціативи, технічне оснащення та розвиток людського капіталу, стане запорукою не лише відновлення, але й модернізації кримінального провадження в Україні. Це не лише прискорить розслідування, а й зміцнить довіру суспільства до правоохоронних та судових органів у післявоєнний період.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу щодо проведення досудового розслідування в умовах воєнного стану» № 1419-IX від 14 травня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#Text>.

2. Наказ Офісу Генерального прокурора № 298 від 30 червня 2020 р. «Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>

3. Концепція впровадження електронного судочинства в Україні / Державна судова адміністрація України. URL: https://court.gov.ua/userfiles/media/konceptcia_esud.pdf.

4. Стратегія цифрової трансформації юстиції та суміжних правових сфер (2021–2023). Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://thedigital.gov.ua>.

5. Про застосування інформаційно-комунікаційних технологій у здійсненні правосуддя : Рекомендація CM/Rec (2021) 7 Комітету міністрів Ради Європи. URL: <https://www.coe.int/en/web/cdcj/digital-justice>.

6. Draft Europol Programming Document 2024–2026. Annex XII: Strategy for cooperation with third countries and/or international organisations (endorsed 30 January 2023).